

KRONIKK

Krigen i Ukraina har ført Mongolia ut i en vanskelig, geopolitisk balansegang.

I skvis mellom Russland og Kina

Det brennende spørsmålet nå er hva Mongolia skal gjøre med 7.000 russiske menn som har rømt fra hjemlandet på grunn av mobiliseringen, skriver Erdem Lamazhapov. Bildet viser en kø av russiske kjøretøyer ved den mongolske grenseposten Altanbulag tidligere i høst. Foto: Byambasuren Byamba-Ochir/NTB

MONGOLIA

ERDEM LAMAZHAPOV

PhD-stipendiat ved Fridtjof Nansen Institutt

Nylig åpnet et nytt museum i Mongolias hovedstad Ulaanbaatar viet til Djengis Khans liv og erobringer. Her kan publikum lære mer om mannen som forente mongolske stammer – men også å spørre seg hva fremtiden bringer for landet har grunnla.

Mongolia var kanskje en gang det største riket verden har sett, men i dag er landet en demokratisk oase inneklemt mellom de autokratiske stormaktene Russland og Kina – to land der det til sammen bor flere mongoler enn i Mongolia selv. Kun tre millioner mongoler bor i Mongolia. Dobbelte så mange bor i Kina, og rundt 600.000 i Russland.

Da FN's generalforsamling i forrige måned skulle stemme over en resolusjon om Ukrainas territoriale integritet, var Mongolia ett av kun tre demokratier som unnlot å stemme. Russland er landets største leverandør av drivstoff og våpen, samtidig som de er motvekt for Kinas voksende makt.

Men én ting er klar: Mongolia tar avstand fra Russland. Da krigen brøt ut

sendte Mongolia – som selv er et fattig land – 200.000 dollar i humanitær hjelp til Ukraina. Men viktigst; siden februar har et enestående høyt antall profilerte utenlandske politikere besøkt Mongolia, blant dem fra Japan, Polen, Tyskland, men også fra Russland og Kina.

Den mongolske presidenten Ukhnaagiin Khürelsükh underskrev 8. november en skogbruksavtale med EUs Ursula von der Leyen, noe som viser at landet er interessert i et tett samarbeid med EU.

Men det er ikke de store geopolitiske spørsmålene som preger det mongolske samfunnet akkurat nå. Det brennende spørsmålet er hva Mongolia skal gjøre med 7.000 russiske menn som har rømt fra hjemlandet på grunn av mobiliseringen, blant dem Kalmykia-buddhistenes leder Telo Tulku Rinpoche, som åpent har fordømt Russlands krig.

«Hvis ikke mongolene elsker mongoler, er det ingen som kan elske oss», sa Mongolias tidligere president Tsakhiagiin Elbegdorj da han henvendte seg til verdens mongoler etter at det ble avdekket at etniske minoriteter blir mobilisert i uproporsjonal grad til Russlands imperialistiske krig mot Ukraina.

Bare noen dager før var tusenvis av

Særlig yngre mongoler har et kjølig forhold til Russland og føler sterkere fellesskap med andre asiatiske demokratier.

unge og gamle menn fra forskjellige russiske regioner blitt satt på busser og fraktet til mobiliseringssentre. Men det var primært skjebnen til burjatene, kalmykenerne og tuvinerne som bekymret mongolene. De sogner alle til «den mongolske verden».

Familiebåndene mellom mongolene er fortsatt et sterkt motiv i mongolsk politikk, og den mongolske staten er et sterkt støttepunkt for russiske mongoler. Det regjerende Folkepartiet har ti i spørsmålet om russiske desertører, men 30. september sa sjefen for den mongolske immigrasjonstjenesten at russerne kan søke om «56 typer oppholdstillatelser, som for eksempel arbeid, studier, investering og familiegjenforening», og at reglene raskt skal forenkles.

Også regionale ledere i landet, som guvernøren i den fjerne og fattige Gov-Al-taj-provinsen inviterte russiske mongoler til å «vende hjem igjen». Han lovet at de skulle få hjelp til å finne jobb og bolig.

Mange mongoler er skeptiske til russere – også de med mongolsk bakgrunn. Det eksisterer en historisk mistillit mellom mongolene og de stadig mer russifiserte burjatene. En stor del av befolkningen ønsker ikke at russiske borgere bosetter seg i landet permanent.

En valgkrets kan ha så få som 20.000 mennesker – og russisk innvandring ville kunne få stor innvirkning på valgene her. Særlig yngre mongoler har et kjølig forhold til Russland og føler sterkere fellesskap med andre asiatiske demokratier – som Sør-Korea og Japan.

Mongolene hadde neppe akseptert en lignende immigrasjon fra Kina. Det er allmenn enighet om at innvandring fra Kina utgjør en eksistensiell trussel mot Mongolias uavhengighet.

Russland spiller fortsatt en viktig rolle som motvekt mot kinesisk innflytelse, men Mongolia distanserer seg i økende grad fra Moskva. Etter et møte med Tysklands forbundskansler Olaf Scholz i oktober, har Mongolias statsminister Luvsannamsrain Oyun-Erdene understreket at Mongolia ønsker fred, og at bruk av atomvåpen er uakseptabelt.

Samtidig lover han å gi «trygghet» til russere og etniske mongoler som har rømt fra krig og mobilisering.